

Roke proč od naše demokracije!"

svari španska vlada Mussolinija

Gozdni požari v Michiganu in Montani

Ogenj v illinoiskem premo-govniku

PRIČETEK OBRAVNAVE PROTI REBELNIM UNIJAM

Člani Lewisovega od-bora obtoženi "revolte"

Američani niso po-zdravili Hitlerja!

Olimpijska parada v Berlinu—demonstra-cije za nacije

UREJEVANJE VEZI MED HITLER-JEM IN ITALIJO

Francija osamljena v boju proti fašizmu

Anglija se strinja s Francijo, da intervencija na Špansko ljudstvo v splošnem se ne zmeni za svoje fašistične "odrešnike." Fašistična armada se je pretvorila v osamljene bande, ki vodijo guerilsko bojevanje. Delavska milica je najboljša pomoč španski levičarski vladi

London, 3. avg. — Apel fran-coske socialistične vlade na ve-le-ko splošno neutralsost z ozi-rom na civilno vojno v Španiji je bil sprejet v Londonu. Anglija se, da je angleški zu-vojni minister Anthony Eden ta-ko zagotovil Francijo, da vsak-od intervencije s strani Ita-lije ali Nemčije v zameno za pri-ključitev španskega ozemlja v A-meriški vojni na Sredozemskem morju in morda splošno evrop-sko vojno. Anglija želi, da se ni-ko Sovjetska unija pridruži k-vojni, ki naj jamči neutralsost Španije.

Pariz, 3. avg. — Italija še ni-ko pojasnila, čemu je posla-la s svojimi strojnimi in strel-skiimi vojskami v Španijo. V-španski Maroku, kakor za-ve-za Blumova vlada, toda name-rijo v Rimu je prišlo neuradno in indirektno "pojasnilo" iz Me-likanskega Maroku od ge-nerala Francisa Franca, vodite-lja fašistične revolte v Španiji. Franco zanika vesti, da je on-ovladal Mussolinija za pomoč, in-teret, da je Italija poslala letala v Maroko zato, da "odvede svoje-vojnike domov." (Franco ni-ko pojasnil, zakaj je Mussolini-jevo letalo iz Maroka poslalo v Sardi-nijo in španski Maroku znači obo-jevo intervencijo v Španiji.

Rima je prišla vest, da ita-lijski fašisti rekrutirajo pro-vojnike za italijansko legijo, ki-je poslani na pomoč španskim fa-šistom.

Madrid, 3. avg. — Diego Mar-tin Barrio, predsednik špan-ske vlade, je včeraj izjavil, da-od intervencije v Valenciji, da-Italija je postavno konstituira-ni republika in demokracija, ka-ko je postavilo ljudstvo z več-ino glasov, zato ima postavno-vojnike, da se brani proti nasilju-španske reakcije. Španska reak-cija se je s svojim uporom po-stavila izven zakona in po vseh-vojnih civiliziranih držav spa-nje med zločince. Barrio je dalje-je, da je špansko ljudstvo vo-vojniki močno, da lahko samo ob-odnata z uporniki in ne potre-uje nobene pomoči od zunaj. In-tervenca od zunaj v prid špan-ske fašistom bi bila prav tako-odnata kakor je zločinska fa-šistična vstaja v španski republi-ki. Zatorej roke proč od španske-vojnike demokracije!

Madrid, 3. avg. — Španske fa-šistične čete na jugu in severu so-začele trgati v skupine, ki-vojniki vodijo guerilsko bojevanje. Civilna vojna, ki traja že pet-najst dni, je fašiste izčrpal in-teret demoraliziral, da se obna-ajo kot blazneži in kolikor jih-je bilo na samomoru, namerava-jo umreti kot "največji junaki". Najbolj desperatno se fašisti še-vojniki v guadranskih hribih špa-nje od Madrida, kjer jih je-vojniki izčrpani iz globokih sotesk in smrti. Največji vojniki so fašisti doživeli na jugu-vojniki. General Franco je tam-ko dnevno grmel z radiopostaje v Španiji in pozival ljudstvo ju-žnih provinc, naj se mu pridru-ži, naj on je polkan "rešiti" Spa-nijo iz "krepkejših boljševiškega-vojniki". Ljudstvo se pa ni-ko demokraciji vladi in "od-vojniki" Franco je ostal sam s-vojniki Maročani in tujsko legi-jo v španski delavska milica se-vojniki pokazala za najboljšo obram-

Domače vesti

Skok skozi okno bolnišnice v smrt

Chicago. — Albert Muha, star 43 let in čigar naslov je bil 1308 W. 148th St., East Chicago, je v nedeljo skočil skozi okno tret-jege nadstropja bolnišnice Bil-lings Memorial in obležal mrtev na tleh. Nesrečen je bil prive-den v bolnišnico zadnji petek, ko je doma povzročil količino joda. Dru-žinske razmere so ga pognale v obupno stanje.

Nov grob v Iowi

Ryan, Iowa. — Tu je umrl Frank Pirnat, star 57 let in doma iz Borovnice. V Ameriki je živel 34 let in tu zapuščal pet sinov in pet hčera.

Avtna nesreča slovenske družine

Butte, Mont. — Družina Topo-lovšek, mati, sin in hči, se je po-nesrečila med avtno vožnjo iz Californije v Montano. Nesreča se je pripetila pri St. Georgeju, Utah, in mati ter hči sta se ubi-li, sin je pa v kritičnem položaju v neki bolnišnici.

Iz Clevelanda

Cleveland. — V mestni bolni-šnici je umrl Nikolaj Haramija, star 53 let in rojen v Pulju pri Reki. Bil je samec in ker ni imel sorodnikov, je njegovo truplo le-žalo teden dni v mrtvašnici pre-dno so njegovi prijatelji izvede-li za njegovo smrt. — V Girar-du, O., je umrl Herman Pehrlin, star 49 let in doma od Celja. V Ameriki je bil 25 let in v Girar-du zapuščal ženo in štiri otroke. Bil je član SNPJ.

Članica v bolnišnici

Castle Gate, Utah. — Ange-la Jakopič, članica mladinskega oddelka pri društvu 689 SNPJ, je morala iti v bolnišnico zaradi operacije na vnetem slepiču.

Poroka

Chisholm, Minn. — Tukaj sta se poročila dne 25. julija Joe De-slich ml. in Sophie Mavrin, hči Marka Mavrina. Zenin je član društva 110 SNPJ.

Nov grob v starem kraju

Oakmont, Pa. — Anton Kaus, član društva 472 SNPJ, je pre-jel žalostno vest o smrti svoje sestre Amalije omožene Krava-nja v vasi Soči na Primorskem. Umrla je v bolnišnici v Gorici za-vnetjem slepiča. V Ameriki za-puščala brata in sestro Mary Kla-vora v Herminieju, Pa., v starem kraju pa moža, štiri nedorošle o-troke, mater in brata. Stara je bila 44 let.

Obisk

Chicago. — Gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete je obiskal John Sular ml. iz Grossa, Kans.

Gozdni požari v Michiganu in Montani

Ogenj v illinoiskem premo-govniku

Munising, Mich., 3. avg. — De-ževje pomaga gasilec pri ga-šenju gozdnih požarov v gor-njem delu države, ki so se raz-širili tudi na Kanado. Velik po-žar divja v bližini Traunika v okraju Alger, drugi so deloma pod kontrolo.

Havre, Mont., 3. avg. — Se-demsto mož je opustilo gašenje požara v gorovju Little Rockies, ko je ogenj že vse uničil in se je požar razširil na druge po-krajine na zapadu, kjer je ve-li-ka suša.

Neki letalec, ki je poletel iz Port Arthurja, Ont., preko oto-ka Isle Royale, je dejal, da je opazil dva nova gozdna požara na tem otoku.

DuQuoin, Ill., 3. avg. — V sek-ciji premogovnika Kathleen v Dowellu, v kateri je devet ru-darjev izgubilo življenje zadnjo soboto, ko so vdihavali strupeni plin, je začelo goreti. Uradniki so naznanili, da bodo zaprli to sekcijo in tako zavezili ogenj, da se ne bo razširil na druge pro-store.

PRIČETEK OBRAVNAVE PROTI REBELNIM UNIJAM

Člani Lewisovega od-bora obtoženi "revolte"

Washington, D. C., 3. avg. — Danes se ima vršiti "obravnavo" proti članom Odbora za indus-trijsko organizacijo, kateremu načeluje John L. Lewis, predse-dnik rudarske unije, pred člani eksekutivne Ameriške delavske federacije, ki so obtožili Lewisa in predsestnike ostalih narodnih in mednarodnih unij, ki tvorijo ta odbor, "vstaje" v vrstah or-ganiziranega delavstva. Vsi so že prej izjavili, da ne bodo na-stopili pred eksekutivno ADF.

William Green, predsednik fe-deracije, pravi, da so obtoženci kršili tradicionalna načela fede-racije, ki so poklicni unionizem, ker so pričeli s kampanjo, da se jeklarski in železarski delavci or-ganizirajo v industrijski uniji. Če bo eksekutiva federacije spo-znala voditelje Odbora za indus-trijsko organizacijo za krive, te-daj bodo rebelne unije suspendi-rane. Možnost je, da bodo opro-ščene, kar pomeni, da bodo lahko nadaljevale s kampanjo, ali pa bo akcija odgojena in bo vaa stvar predložena konvenciji fede-racije, ki se bo vršila v prihod-njem novembru v Tampu, Fla.

Washington, D. C., 3. avg. — Voditelji organiziranega delav-stva, zlasti John L. Lewis, pred-sestnik rudarske unije, ljuto na-padajo stališče, katerega je za-veljavel guvernator Landon, predse-dniški kandidat republikanske stranke, napram organizirane-mu delavstvu. Ti pravijo, da je Landon v svojem govoru, ko je sprejel nominacijo, jasno poka-zal, da je zagovornik odprte de-lavnice, ko je izjavil, da prizna-va pravico organiziranja delavcev, toda brez pritiska s katerekoli strani.

Voditelji republikanske stran-ke pravijo, da je predsednik Roo-sevelt podal slično izjavo 25. mar-ca l. 1934. "Vlada se ne navduša-je za eno ali drugo unijo ali obli-ko delavske organizacije," je re-kel Roosevelt v dotični izjavi. "Njena dolžnost je le gledati, da ne bo nihče oviral delavcev pri snovanju organizacij in izbira-nju svojih reprezentantov, ki jih hočejo imeti." To izjavo je Roo-sevelt podal, ko je pretela velika stavka v avtni industriji.

Lewis je včeraj kritiziral zad-nje Landonovo pojasnilo glede (Dalje na 2. strani.)

je bila včeraj 98.6 stopinj Fa-hrenheita in nobenega znaka še ni, da bo ponehal val vročine, ki je zajel Moskvo pred enim mesecem.

Američani niso po-zdravili Hitlerja!

Olimpijska parada v Berlinu—demonstra-cije za nacije

Berlin, 3. avg. — Mednarodne olimpijske igre v Berlinu so se začele v soboto z velikansko vo-jajsko nacijsko parado, katero je vodil diktator Hitler. Ko je pa-rada dospela do stadiona, v ka-terem se vrše olimpijske tekme, se je Hitler s svojimi ministri in generali postavil na posebno tribuno in vsa mednarodna za-stopstva, ki so prikorakala za njim in šla mimo njega, so mu oddala nacijski pozdrav — vaa zaostopstva razen Američanov.

Ameriški atleti niso izstegili roke, temveč so držali pokrivala na praih in samo gledali so proti Hitlerju. Ameriška zastava se tudi ni pripognila, ko je godba igrala nemško državno himno, dočim so zastavonoše drugih dr-žav to storili. Kasneje so Ame-ričani pojasnili, da niso razločili nemške himne od drugih, or-ganizacije atletov drugih narodno-sti so pa "pojasnile", da pozdrav, ki so ga dale, ni bil nacijski, temveč olimpijski, je pa precej sličen nacijskemu in fašistične-mu.

Nemški naciji so kar ponoreli veselja, ko je "ves svet salutiral Hitlerju po nacijsko" — medtem ko je na rovaš Američanov pad-lo precej pikrih besed.

UREJEVANJE VEZI MED HITLER-JEM IN ITALIJO

Francija osamljena v boju proti fašizmu

Zeneva. — (FP) — Mussolini je končno vkorakal v Hitlerjev tabor. S Hitlerjevo pomočjo bo šel sedaj na delo, da zdrobi malo antanto, zvezo malih dr-žav v orednji in vzhodni Ev-ropli, ki tvori nekakšen most med Francijo in Sovjetsko unijo.

Vojaška okupacija Porenja v zadnjem marcu je bil prvi ko-rak, da se izolira Francija. Gradnja nacijskih trdnjav, ki je sedaj v zamahu, je druga Hit-lerjeva poteza, ki naj bi onemo-vočila francoško pomoč Sovjet-ski uniji, ko bodo naciji odre-dili pohod proti Moskvi. Tretji in morda zadnji korak, ki ga bo Hitler podvzel v svoji ofenzivi proti sovjetski Rusiji, je for-miranje bloka držav osrednje Evrope. Sklenitev mirovnega pakta med Nemčijo in Avstrijo je ugledila pot za formiranje takega bloka.

Zveza proti Franciji na za-padu in Rusiji na vzhodu vklju-čuje Nemčijo, Italijo, Poljsko, Avstrijo, Ogrsko in Bolgarijo. Ta bo zdaj skušala obdati Če-hoslovaško, zaveznico Francije in Sovjetske unije, s železnim obročem. Pretveza za to akcijo je že bila naloga. V nacijs-kelem in poljskem tisku se je že pričela strupena gonja proti Čehoslovaški. Ako bo pritisk s te strani močan, se bo prakša vlada obrnila na Jugoslavijo in Rumunijo, članici male antan-te, za pomoč, takrat pa bo sto-pil na pozorišče Mussolini. On bo skušal zadržati vrat Jugo-slaviji, Ogrski, njegova zavez-nica, bo pa nastopila proti Ru-muniji.

To bo dalo Hitlerju proste roke pri njegovih operacijah proti Sovjetski uniji. Pod nje-govo kontrolo bosta Gdansk in Litvinska in tako bo pod odprta proti Moskvi. Mala antanta — Čehoslovaška, Jugoslavija in Rumunija — bo morala skleniti premirje s Hitlerjem in Musso-linijem in morda se bo morala pod pritiskom pridružiti faš-istično-nacijskemu bloku proti sovjetski Rusiji.

Razume se, da Francija ne bo mirno gledala, ko bosta Hitler in Mussolini rušila njen sistem zvez s temi državami, toda za-nakati se ne bo mogla na Angli-jo. Vse, kar je slednja doslej objubilala Franciji, je garancija, da ji bo priskočila na pomoč v slučaju napada s strani Nem-čije. Anglija je že namignila, da ne mara imeti nobenega o-pravka s sistemom zvez, ki ga je uveljavila Francija, in ne bo ža-lovala, če se ta sistem razbije.

Fundamentalna teorija an-gleskih torijev je, da se Hitler-ja ne sme ovirati, ko lače nove pašnike v sovjetski Rusiji, dok-ler ne ograža francoskega o-zemlja in obrežja od Severnem morju. Angleški imperialisti razuhajo, da bo Nemčija zapo-slena dolgo dobo s kolonizacijo in eksploatacijo sovjetskega o-zemlja, ki ga bo dobila v prime-ri zmage nad Rusijo. Oni pri-čakujejo, da bo tudi Japonska napadla Sovjetsko unijo isto-časno kakor Nemčija, da se bo Japonska izčrpal v taki vojni in vsled tega ne bo mogla ogra-žati britskih interesov na Ki-tajskem.

Hitler in Mussolini sta že po-tegnila črto čez Evropo in s tem se je vojna nevarnost po-večala. Obe, Nemčija in Itali-ja, grešnik, je začel v slabo družbo". (Dalje na 2. strani.)

Avtna unija pričela s prosvetnim delom

Detroit. — V smislu sklepa zad-nje konvencije avtne unije so uradniki šli na delo in ustano-vili prosvetni oddelke za širje-nje delavske izobrazbe med članstvom. Za direktorja je bil izbran Merlin Bishop, avtni delavec, ki je pohajal delavsko šolo Brokwood v New Yorku in je bil nekaj časa tudi na če-lu njenega okrožnega predava-teljskega tečaja.

Prva stvar na tem polju bo poletna šola za treniranje or-ganizatorjev in krajevnih vodite-ljev. Vršila se bo v avgustu in bo trajala dva tedna. Unija bo v šolo poslala 50 aktivnih članov in krajevnih voditeljev kot predpriprava za projektirano organizatorično kampanjo. Poučevali bodo profesorji iz Brookwooda.

Poleg tega bo unija ustanovi-la tudi institute ali učne tečaje v vseh avtnih centrih za zna-jaželjne člane. Pred članstvom na unijskih sejah pa bodo raz-pravljali o delavskih in drugih problemih predavatelji.

Poleg prosvetnega dela bo u-nija skušala privezati članstvo na organizacijo in razviti med njimi duh solidarnosti in lojal-nosti z gojenjem sporta, plesov in drugih zabav.

Avtna unija je ena prvih mlajših unij, ki je spoznala vrednost in potrebo delavske vzgoje za svoje člane. Do tega prepričanja prihaja vedno več unij, kar je znamenje dozore-vanja ameriškega delavskega gibanja. Na polju delavske izobrazbe so najbolj aktivne krojaške unije, predvsem Inter-national Ladies Garment Work-ers unija, ki troš lepe tisočake za vzgojo in razvedrilo svojih članov in njih družin.

Unijski uradnik in njegova sprem-ljevalka umorjena

East St. Louis, Ill., 3. avg. — Thomas Grissom, unijski urad-nik in mrs. Wilma Hamilton sta bila ustreljena, ko sta sedela v avtomobilu pred hišo te ženske. David B. Chesney, sosed umor-jene ženske, je povedal policiji, da je slišal šest strelav in videl nekega moškega, ko je izstopil iz Grissonovega avtomobila in vr-gel truplo umorjenega v bližnji jarek. Policija je aretirala Johna Hamiltona, birača in političnega kandidata iz East St. Louisa, ko je bila informirana, da je bil taj-no poročen z umorjeno žensko. Alma Woods, sestra umorjene ženske, je izjavila, da poročena nista živela skupaj in da je na-meravala mrs. Hamilton izposlo-vati ločitev zakona.

bo španske republike in demokracije; vsi brezposelni delavci so v tej milici in na tisoče dru-gih delavcev in kmetov, dijakov in uradnikov, ki so se mogli od-trgati od dela, je zadelo orožje na rame in odšlo na fronto. Vla-da je naznanila, da bo družinam miličnikov plačala stanarino in drugače skrbela zanje.

Federacija podprla časopisne delavce

Bojkotiranje Hearsto-vega tiska

Billings, Mont. — (FP) — Dr-žavna delavska federacija je na svoji konvenciji zaključila, da bo podpirala Ameriški časopisni gild, organizacijo časopisnih de-lavcev, v njegovem boju proti Hearstovemu časopisu, kakor tudi časopisne delavce, ki stavka-jo proti Hearstovemu listu "Wisconsin News" v Milwaukeeju, že od zadnjega februarja, da izvo-jujejo priznanje svoje organiza-cije in zvišanje meze.

Trdnjava Ameriškega časopis-nega gilda v Montani je Great Falls, kjer so časopisni delavci ustanovili prvo postajanko v tej državi zadnjo pomlad. Ta je ne-davno poslala večjo vsoto denar-ja časopisnim stavkarjem v Mil-waukeeuju in tiskarska unija v tem mestu je tudi prispevala \$25.

Svet delavskih in strokovnih unij v okraju Cascade je tudi podprl stavkarje z večjo vsoto in naznanil bojkotiranje Hearsto-vega časopisa. Za bojkotiranje tega časopisa se je izrekla tudi državna delavska federacija na svoji konvenciji.

Rekordna vro-čina v Moskvi

Moskva, 3. avg. — Moskva zaznamuje rekordno vročino v zadnjih 57 letih. Temperatura

Delavski tisk kriti-zira unijsko stranko

Tacoma, Wash. — "Napačno i-menovana unijska stranka je napadla Sovjetsko unijo isto-časno kakor Nemčija, da se bo Japonska izčrpal v taki vojni in vsled tega ne bo mogla ogra-žati britskih interesov na Ki-tajskem.

Hitler in Mussolini sta že po-tegnila črto čez Evropo in s tem se je vojna nevarnost po-večala. Obe, Nemčija in Itali-ja, grešnik, je začel v slabo družbo". (Dalje na 2. strani.)

Prizor iz spopada med pariško policijo in fašisti.

Federalist Future.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnina: za združene države (izven Chicago) in Kanado
\$2.00 na leto, \$2.50 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago
in Clervo \$2.50 na leto, \$3.00 na pol leta; za London
\$3.00.
Subscription rates: for the United States (except Chicago)
and Canada \$2.00 per year, Chicago and Clervo \$2.50 per year,
foreign countries \$3.00 per year.

Člani glasilo po doporabi. Rokopisi dopisov in nematerijalnih
dokladov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (frize, po-
vesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo polijateljju le v slučaju,
če je priložil politično.
Advertising rates on agreement. Manuscripts of communica-
tions and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s letnikom:
PROSVETA
2657-69 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Sivi lasje — mlada pamet

Vsa Amerika in Kanada — pozna dva slove-
ča brata zdravnik. Nju imeni sta dr. Will
in dr. Charlie Mayo in nju zdravilski zavod je
v Rochesterju, Minn., kar je znano skoro vsa-
komur.

Brata Mayo sta stara 75 in 71 let, torej že
precej v letih, včasih temu sta še stalno na delu
in najbrže jima je pokoj najmanj v mislih.
Pravimo, da sta brata zdravnik, da na delu,
toda vodstva nad svojim slovečim zavodom v
Rochesterju nimata več.

Brata zdravnik sta namreč prostovoljno
odložila vodstvo zavoda; izročila sta ga v mlaj-
še roke z motivacijo, da vsaka generacija naj
se sama vodi. Starini naj se umaknejo iz
vodstva in kdor še more, naj samo pomaga
novi generaciji.

"Vsaka generacija najbolje pozna svoje tež-
nje in zato naj sama skrbi za svoje zadeve," je
izjavil starejši dr. Mayo. "Medicina ni izve-
tnja. Ljudje se izpreminjajo in tako se izpremi-
njajo tudi njihove bolezni z novimi ekonom-
skimi in socialnimi razmerami. Kar je bila v
moji mladosti najboljša zdravstvena metoda,
je danes samo še spomin nanjo. Pojavila
se so nove razmere in z njimi prihajajo
nove zahteve in potrebe tudi v zdravljenju
bolnikov."

Modre besede, ki dokazujejo, da doktorja
Mayo sta še vedno mlada in sveža na idejah,
čeprav sta se postarala na telesu.

Razmere se stalno izpreminjajo. Medicina
ni izveza in — nobena stvar ni izveza. Go-
spodarstvo in politika tudi ne! Tako, kakor
brata Mayo, je mialiti tudi slavni ameriški de-
mokrat Tomaž Jefferson pred dobrimi sto leti;
tudi on je verjel, da vsaka generacija naj-
bolje pozna svoje potrebe in bedasto bi bilo
določati nekaj za vso večnost — zato je pred-
lagal amandament ustave, ki naj določa, da se
ameriška ustava avtomatično spremeni vsakih
25 let. Njegov predlog ni obveljal. Še danes
po več ko sto letih se Američani boje takega
predloga — in oni, ki se ga boje, so navadno
starci.

Največja nesreča za ljudstva povsod so "mo-
dri" stari državniki, "modri" stari gospodar-
stveniki, "modri" stari filozofi in drugi "mo-
dri" očanci, ki se trdovratno drže onega, kar
je bilo dobro v njihovi mladosti, danes pa že
davno ni več, in kateri sovražijo in zaničujejo
vse, kar je novega, kar izvira iz mlajše gene-
racije. Ako bi ti "modri" sedeli doma za
pečjo in godrnjali sami zase, ne bi imeli nič
proti njim; naj godrnjajo, bi rekli, saj ne bodo
dolgo.

Nesreča pa je, da ti starci z okamenelo pa-
metjo v velikem številu ne sede doma za pe-
čjo, temveč sede na stolihi najvišjega sodnega
tribunala v državi in odločajo o ustavnosti za-
konov, porojenih iz nove generacije in novih
razmer — sede na visokih stolihi učnih zavo-
dov in diktirajo predpostavne nauke novi gene-
raciji — sede na predsedniških ali manar-
skih mehkih stolihi močnih korporacij in
dele "pravico" bedam delavcem, češ, delavci
so v "naših" letih malo zaslužili in dobro ži-
veli, zakaj ne bi tudi danes? — sede na vodil-
nih stolihi političnih strank in pišejo volilne
programe, ki bi bili morda zadostovali pred
petdesetimi leti, ali danes spadajo samo še v
muzej.

Sreča v nesreči pa je, kakor demonstrirata
brata Mayo, da vsi stari očeti in vse stare
matere ne niso okameneli na pameti. Mnogo
jih je, ki se nikdar ne postarajo v mišljenju
in nazorih; njih ideje se razvijajo s časom in
razmerami, ko pa spoznajo, da svedih idej ne
morejo več absorbirati, tedaj prepušče odgo-
vornost mlajšim močim, oni pa še pomagajo
kolikor morejo.

Približno isto ravnotežje je med Slovenci.
Imamo stare naseljenke — ne glede na to, če
so navadni delavci, ki še vedno garajo, od-
nosno bi garali, če bi dobili priložnost, ali
trgovci, ki so si nekoliko opomogli, kolikor jih
ni propadlo v tej dolgi krizi — ki se niso v
mišljenju in idejah izpremenili niti za las, od-
kar so pred petdesetimi ali še več leti krave
pasli v starem kraju; na drugi strani imamo
enako prilatne delavce in male businessmane,
kar so že, ki dobro razumejo nove razmere in
potrebe ter se jim znajo prilagoditi. Imamo
pionirje v vseh gibanjih svetlih in elastičnih
idej ter pionirje, ki so že davno zaklenili svoje
možgane in ne pridobijo jih več za noben nov
načrt.

Svet in življenje se pa razvijata naprej, ne
nazaj, in vse, kar je naprednega, ima bodo-
nost — nazadnjakstvo pa spada v grob.

Glasovi iz nagelbin

Zanimive beležke

O problemu zboru JSZ

Oglesby, Ill. — O prošli kon-
venciji JSZ je že skoraj pre-
poznano poročati, vendar pa ni-
mam miru, dokler nekoliko ne
poročam o tem in onem, ker
sem na zboru 4. julija srečala
moje stare prijatelje in znance.
Zelo sem bila vesela svidenja s
delegati iz Bridgeporta, O., z
Josephom Snoyem in Frankom
Blatnikom. Bridgeport je bil
moj dom pred 21 leti. V teh le-
tih se je že marsikaj spremenilo,
kakor mi je pripovedoval s.
Matko.

Dalje smo se srečale s prija-
teljicami mrs. Mary Oven in
mrs. Angelo Brence iz Milwau-
keeja. Rekle so mi, da se v
kratkem zopet vidimo, ker na-
meravajo obiskati sorodnike in
znance v Granvillu, Ill., mimo-
grede, kot po navadi, se pa u-
stavijo na Oglesbyju. Dobro-
došli!

Ceprav sem bila v Chicagu
tri dni in pol, žal, sem se ude-
ležila zborovanja le zadnji dan
ter programa prejšnji večer.
Program sta dala na oder
dramski odsek detroitskih klub-
ov JSZ in socialistični pevski
zbor Svoboda. Ko sem se ozr-
la po dvorani, sem opazila, da
so se tudi druge žane opeale
solzam, ne samo jaz. Končno
se zdramim in pogledam sode-
ruka Snoya poleg sebe in vidim,
da je mirno zasledoval potek
drame. "Kamnomol" mu je
dobro znana igra, kajti pravil
mi je, da je že tudi on igral
glavno vlogo v tej drami — vlogi
Milana.

Naš delegat zboru JSZ je o-
menil, da bi bilo dobro, ako bi
se ta igra uprizorila tudi v Slo-
venskem narodnem domu v La
Sallu, toda ne vem, če bi tako
vplivala na srčne živce brez
Berlinskega orkestra. Kar
sem videla iger, "Kamnomol"
vse poseka, to je kar se tiče
iger z delavskega stališča. Na
kratko povedano: ves program
je bil zadovoljiv in hvalevred-
en.

Vročina nam tudi v Oglesby-
ju ni prizanesla. Kar je bilo
spomladaj z veseljem storjenega
v vrtovih, je suša vse uničila.
Cebula se na lotih kar kuha.
Kaj takega še nismo doživeli.

Tukajšnje cementarne še do-
bro obratujejo — to nam tudi
daje poguma. Odbor našega
društva 95 SNPJ se pripravlja
na piknik, ki ga namerava pri-
rediti na 21. avgusta na Kran-
dčevem prostoru. Več o tem
bo poročano pozneje.

Christina Nadvesnik, 95.

Delavstvo in svetovni dogodki

Piney Fork, O. — Časi se spre-
minjajo. Kot je bilo preroko-
vano, nastanejo hudi časi, ko se
bo ljudstvo z ljudstvom vojsko-
valo. Vse kaže, da se taki časi
z naglico približujejo in pone-
kod so že tukaj.

Poglejmo na Španko, kjer so
se vse kapitalistične sile in dru-
ga svojat elega sveta pod krin-
ko klerikalizma in monarhizma
zaklele, da mora biti delovno
ljudstvo ponižano in ponovno
ukovano v okove, da se bo ome-
njena svojat lahko od njih dela
živela, rajala in nebeške sladko-
sti uživala. Ako bo špansko
delavstvo premagano, potem bo
kapitalistična fronta naskočila
francosko delavstvo. Mussolini
in Hitler komaj čakata, da pri-
skočita francoskim fašistom in
kapitalistom na pomoč. Njun
nadaljnji cilj je uničenje so-
vjetske socialistične Rusije, ita-
lijanski papež pa bo blagoslo-
vil njuno krvavo delo. Ko bo
delavec zopet potisnjen v sred-
nji vek, bo moral najprvo po-
ljubiti bič, a katerim ga bodo
bičali.

Španske delavske žene se do-
bro zavedajo, kaj jih čaka.
Vsed tega so pograbile za oro-
žje in šle na pomoč delavski
fronti.

Tudi nam je potrebno, da se
zavedamo, ako pride čas, da bo-
mo znali, na katero stran spa-
damo. Do tega spoznanja pa
bomo prišli le, ako se v mir-
nem času vzbamo z uma svit-
lim mečem. Potrebujemo de-
lavske shode, diskuzije in či-
tanje podučljivih knjig in do-
bre delavske liste, kot sta v slo-

venskem jeziku Prosveta in
Proletarec. Slednji ima v za-
logi tudi precej dobrih knjig.
Delavstvo pa se mora vzbati
tudi politično, ne samo plesati
in na piknikih se veseliti. Ako
bo v sedanjih borbi zmagal fašiz-
em, bodo nam vse take vese-
lične zabave prepovedane in o-
kove meznega suženstva nam
bodo še bolj privili.

Delavstvo potrebuje tudi do-
bre, zanesljive voditelje. Na
žalost se nekateri voditelji, ko
bi jih najbolj potrebovali, uni-
čijo in se v megli potapljajo
in zgubijo. Zatorej se nam je
treba vzbati in učiti, ako eden
voditelj odstopi, da jih je več
spodobnih na njegovo mesto
stopiti.

Torej ni nikdar preveč de-
lavske shode, diskuzij in kon-
ferenc. Ena taka konferenca
je sklicana za vzhodni Ohio in
bližnjo West Virginijo. Vršila
se bo v Power Pointu dne 30.
avgusta, pričetek ob 10. uri do-
govoda v tamošnji delavski dvo-
rani. Klubi in društva Prosvet-
ne matice, pošljite čim za-
stopnikov in zastopnic na to
konferenco. Vabljeni ste tudi
vsi prijatelji in prijateljice ter
simpatizirajoči mednarodnega so-
cializma.

Po XI. zboru JSZ in njegovih
sklepih se mora Jugoslovanska
socialistična zveza ozgajati, pod-
pora društva pa naj pristopijo
k Prosvetni matici. To bo
največji udarec za črno gardo
fašizma in klerikalizma. Ako
ste proti tej črni gardi, pristop-
ite v Jugoslovansko socialistič-
no zvezo in se naročite na nje-
no glasilo Proletarca ter drugo
delavsko literaturo. Z uma svit-
lim mečem se vzbajamo sedaj,
ko je čas, da bomo v uri odlo-
čitve znali, kje je naše mesto.

Nace Zlemberger.

Delavska nezavednost

Kemmerer, Wyo. — Ko poslu-
šam pogovore med delavstvom,
prijdem do zaključka, da je še ve-
liko ljudi na svetu, ki sami ne
vedo, kaj prav za prav hočejo
imeti in kaj je njihova dolžnost
za doseganje boljše človeške dru-
be. Prav ob času volitev bi se mo-
ralo delavstvo najbolj zanimati
za izboljšanje svojega položaja.
Postaviti bi si moralo kandidate,
kateri bi v resnici delali za iz-
boljšanje delavskega položaja.
Namesto tega pa se delavstvo
cepi in kava, nekateri so za re-
publikance, drugi za demokrate,
nekateri so za Townsendov na-
črt starostne pokojnine, drugi
bodo zopet volili za onega, ki bo
dal za več pižame.

Ubogo delovno ljudstvo je danes
res tako zbegano, da ne ve,
kje se ga glava drži. Nezmožno
je misliti v svojo lastno korist.
In to nas vse vodi v prepad, ker
bojim se, da prej ko se bomo za-
vedli, se bomo znašli v fašizmu.
V tej vodi ribarije politični gos-
podje in "delavski prijatelji" in
demagogirajo prav po fašistič-
no, ljudstvo pa jim vse verjame.
Žalostno je, ker se nismo nič
naučili v tej dolgi depresiji. Ako
jim resnečo govorijo, se ti sme-
jejo in pravijo, da si neumen;
ako lažeš, samo da znaš lepo go-
voriti, pa ti vse verjamejo, ker

uboga delavska para preč ničesar

ne misli v svojo korist.

Dragi trpin! Zbudi se in po-
misli, kaj je v tvoje korist, do-
kler se ni prepozno. Ne republi-
kanaka niti demokratska stran-
ka, ne Townsendov načrt niti
kak drug bluf, kateremu boš
prodal svoj glas, ti ne bo izbolj-
šal tuznega položaja, v katerem
se danes nahajaš. Premisli, kam
spadaš, preudari, katera stranka
je pripravljena spreminiti naš
družabni sistem tako, da boš ne-
kaj imel od svojega dela, polno
vrednost svojega dela. Danes
imaš le izgarano telo, ker delaš
za druge, a tvoje delo, tvoje ro-
ke so vse, kar premoreš.

Začnimo enkrat skupno dela-
ti v svojo lastno korist. Ob času
volitev volimo vsi kot en mož de-
lavcem naklonjene kandidate.
Prijetimo v delavsko, to je so-
cialistično stranko (čeprav je v
njej prišlo do razdora, kar je ža-
lostno). Ker je to edina delav-
ska stranka, je naša dolžnost, da
jo podpiramo in skušamo zopet
postaviti na trdne noge. Volimo
njeve kandidate. Edino ta stran-
ka deluje za preuredbo tega gni-
lega kapitalističnega sistema,
kateriga je treba odpraviti in ga
nadomestiti z novim redom pred-
no se bo delavstvu moglo bolje
goditi.

Poprimimo se ene delavske
stranke in ne cepimo se, ker a-
tem le delamo zoper samega se-
be. Zavejmo se, dokler ni prepoz-
no, dokler še ni uničeno naše de-
lo. Ako tega že nečemo v svo-
jem lastnem interesu, tedaj mo-
ramo radi naših otrok. Ni dobro
samo druge poslušati in kimati,
dostikrat je bolje tudi razum ra-
biti. V čitanju dobrih delavskih
listov je naša izobrazba. Vsem
rojakom priporočam Prosveto in
Proletarca, ker ta dva lista sta
edina, ki pišeta v korist sloven-
skega delavstva. In Prosveta je
tudi last slovenskih delavcev,
vseled tega je naša dolžnost, da
je podpiramo.

Zavednemu delavstvu kličem:
bodimo na straži in podpirajmo,
kar je koristnega za delavstvo.
Delujmo za delavsko stranko in
počakajmo, da se po nevihti zjas-
ni. Previdnost je dar modrosti.
Anton Tratnik, 267.

Novice iz Cliff Mine

Cliff Mine, Pa. — Tukajšnji
premogorovi še dosti dobro o-
bratujejo, po štiri ali pet dni
na teden. Rovi gredo vsi proti
koncu in kmalu bo treba iti s
trebuhom za kruhom.

Tukaj sta se poročila Emil
Pajk in Mary Pregelj, oba čla-
na SNPJ. Obilo sreče!
V nedeljo dne 16. avgusta
priredi ženski klub piknik na
prostoru Matta Ušeničnika, pri-
četek ob 3. popoldne. Vabim
vse od blizu in daleč. Naš klub
se bo potrudil, da vam bo po-
stregel s kranjskimi klobasami
in dobro pižmo. Godba bo iz
Libraryja. Na veselo svidenje
vam kliče odbor.

Frances Rozman, 145.

Nekaj o Slajetovem incidentu

Pueblo, Colo. — "Slaje povo-
li delegata in zbežal". Tako pi-
še v Prosveti Anton Jankovich
iz Clevelanda. On tudi poroča, da
se je rev. Slaje vozil z neko mrs.
Samso. Naj bo povedano, dokler
bodo katoličani na svetu, se bodo
Slaje in njegovi bratci vozili z
njih ženami po plesih.

Nadalje on piše, kakšen na-

sprotnik je ta Slaje vsakega na-
predka. Naj bo tukaj istotako
pribito, da Slaje ni nič večji so-
vršnik napredka kakor so drugi
njegovi bratci. Razlika je le v
tem, da je Slaje bolj nestrpen in
nima nobenega aramu ali samo-
spostovanja, njegovi bratci pa
vsaj nekaj-nase drže in nočejo,
da bi se njih imena blestela v
javnosti. Veliko Slajetovih brat-
cev se je že zaletavalo v SNPJ,
toda vsi so si razbili butice, ka-
kor si bo razbil tudi on svojo.

Omenjeni poročevalec tudi o-
menja, da je bil Slaje oproščen
vsake odgovornosti ubojstva, če-
prav je po storjenem činu zbežal
in pustil svojo žrtev na cesti. Si-
gurno je, da tako ne delajo po-
šteni ljudje. Najbolj čudno je
to, da je bil vpricho tega oproščen
vsake krivde. Gotovo ga je moral
oprostiti kakšen irski katoliški
fanatik v sodnijski halji. Očivid-
no justicijski tukaj dela razliko.

Lorainakim rojakom priporo-
čam, naj vzamejo metlo v roke
in naj pometejo smrad od sebe,
da vam ne bo delal sramote.

Martin Kochevar, 21.

Urejevanje vezi med
Hitlerjem in Italijo

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ja, se mrazlično oborožujeta in
pripraviata na krvavi konflikt.
Isdelati je treba še nekatere de-
tajle in splošna fašistična ofen-
ziva se bo pričela.

Ampak znamenja so že tu, ki
kažejo, da se bosta Mussolini in
Hitler zmotila v svojih računih.
Poljska, zaveznica Nemčije in
Italije, je na robu revolucije.
Ta se ne bo borila, niti se ne
bo borila Ogrska. Ljudske ma-
se v Italiji in Nemčiji so se
pričele zavedati, da živijo v su-
ženjskem taborišču. Te komaj
čakajo prilike, ki jim bo potia-
nila orožje v roke, katerega bo-
do obrnile proti tlačiteljem in
zatiralcem.

Vojna v Evropi je neizbežna.
Hitler in Mussolini ne vidita
drugačnega izhoda, toda rdeča za-
stava bo prej zavihrala nad
Berlinom, Rimom, Varšavo in
Londonom nego bosta strla So-
vjetsko unijo. To diktatorja
služita, zato se še obotavljata.
Evropsko delavstvo se bo dvig-
nilo proti fašizmu, nacizmu in
imperializmu, ki kujejo našrte,
kako bi podjarmili sovjetsko
republiko.

Pričetek obravnave
proti rebelnim unijam

(Nadaljevanje s 1. strani.)

stališča, ki ga zavzema napram
organiziranemu delavstvu. To
stališče je Landon očrtal v svo-
jem odgovoru na pismo Normana
Thomasa, predsedniškega kandi-
data socialistične stranke in Le-
wis pravi, da je Landon ponovno
pokazal, da hoče izločiti delavce
iz gibanja organiziranega delav-
stva. Lewis pravi, da bi bila vsa-
ka stavka nepostavna in vsak pi-
ket kršilec zakonov v smislu sta-
lišča, ki ga je zavzel Landon.
Predsednik rudarske unije je tu-
di obdolžil Landona, da ne razu-
me problema organiziranega de-
lavstva.

Ali ste naročeni na dne-
vik "Prosveto"? Podpirajte
svoj list!

Strah pred nevihtami

Mnogi ljudje se boje nevihte, zlasti pa
le. Ta strah pa ni posebno upravičen, ne-
vino tako grozotno. Blisk, ki ga človek
mu na pr. ne bo napravil zlega, kajti v trenu-
ko ga vidi, ga je že konec. Grom nam pa
ne more hudega.

Potrebno pa je seveda, da se v primeru
viht držimo nekih varnostnih ukrepov. Za-
je, da ne smemo stati v bližini železnih in
nih ograj ter pod posameznimi drevesi ali
takšnimi, ki sosedna drevesa po višini me-
prekašajo. V sobi je tudi najbolje, da se
mo bolj v sredini, proč od peči dimnikov
okna. Nasprotno pa smo v jamah ali globo-
kotah lahko brez skrbi.

Nesreče, ki jih povzroča strela, so dosti
redke, nego si mislimo. V Nemčiji kjer vo-
o vseh stvareh statistike, trešči na leto na
mer komaj v 200 do 300 ljudi, a niti v polov-
primerov (50 do 100) ni izid smrti.

Strahu pred nevihto, to je pred bliskom,
moremo odpraviti kar tako. Medikamenti
brez učinka. Ostane nam samo prigrivanje
k obvladavanju samega sebe. Morda vpliva
nekaj hipnoze ali sugestije.

Sreča je, da ni strah pred nevihto v noben
razmerju s škodo, ki jo strela napravi na
veku. Malo strahu se morda iznebimo na
način, da si ponazorimo oddaljenost nevi-
To oddaljenost izračunamo iz časa, ki pre-
med pojavom bliska in gromom. Če sekunde
pretečejo med obema dogodkoma pomnožim
338, dobimo oddaljenost nevihte v metrih.

Če nekoga zadene strela, tedaj so mogoči
ni učinki. Ali je ponesrečenec mrtev ali
samo onesvečen. Nezvest je lahko tako
ka, da je že podobna navidezni smrti. Če
je nekemu zavoljo strele ustavilo srce in di-
nje, to še ne pomeni, da je mrtev. Prav
gostoma mu pomaga umetno dihanje spe-
življenje in neredko se prebudi še po mn-
urah umetnega dihanja. Nastop smrti ni
ugotoviti strokovno le zdravnik. Zanimivo
da se ponesrečenci po streli, ko se zbude v
ljenje, običajno ne spominjajo, kaj se jim
zgodilo.

Nekaj za izumitelje

Neki ameriški milijonar, ki je postal mi-
nar z vašim izumom, je nekemu reporterju
značil deset izumov, ki so ta čas baje naj-
potrebni in ki bi izumitelja spremenili v mi-
ljarnja. Ti izumi so:

1. Dieslov motor za transportna letala.
2. Ceneno letalo po načinu avtogirov, ki
ga lahko imeli vedno pripravljene v vrta-
s katerim bi se lahko neposredno pred v-
dvignili v zrak ter bi pristajal isto tako po-
vrati.
3. Pridobivanje sile iz sončnih žarkov, p
in oseke ter zemeljske notranje toplote.
4. Luč, ki bi prodirla skozi megle.
5. Proizvajanje električne sile neposredno
premogovnikih, od koder bi se dovajala v me-
za kurjavo, pogon in svetlobo.
6. Izum mrzle luči, kakršno proizvajajo k
nice.
7. Govoreče knjige.
8. Papir iz trave namesto iz lesa. Gozd
petdeset let, da vzrase, potem pa napravi-
njega v podobni papirja v nekoliko dneh ma-
laturo.
9. Avto brez stikanja.
10. Umetna hrana, ki bi upoštevala vse m-
stvene ugotovitve.

Ali so mravlje nadloga?

Človek gleda na mravlje, ki so mu sim-
pridnosti, na splošnoem z naklonjenostjo.
steje jih niti med nevaren niti med nadle-
mrčes, ne smatra jih za parasite. Občud-
mo dobro urejene državne tvorbe mravelj,
smotno gradbeno delo, njih življenjske nav-
in se ne razburjamo, če nam kdaj na žel-
skozi gozd zlezajo v obleko. Celo njih izloč-
mravljiški špirit, cenimo kot izvrstno osve-
in zdravilo zoper revmo. Tudi gozdar nima
česar zoper mravlje. Rahljajo zemljo in
čujejo prsice ter druge gozdne škodljivce.

Manj pa jih ceni vrtnar in kmetovalec. P-
ogražajo mladi posevek in sadno drevje. P-
vsem pa imajo posebno simpatijo do dru-
vsi, ki je človek ne more videti. Naravno
nadlogo pa se lahko spremene mravlje na
kopališčih. Ne samo to, da njih gnezda na
mestih ne rabijo lepote, temveč škodujejo
kopaliških napravam tudi z izgrebavanjem

Pred dvajsetimi leti

(iz Prosvete z dne 4. avgusta 1916.)

Domače vesti. — V Garyju, Ind., se je
strelila 16-letna Barbara Krusić zaradi
sredne ljubezni do nekega Mika Pašica.
Hibbingu, Minn., je bil obstreljen v željuži
Bohčič po dveh indijanskih stražnikih, ko
bežal pred njima noseč prepovedano alkoh-
bozal pred njima noseč prepovedano alkoh-
no pijačo. — V Chisholmu, Minn., je sodi-
oprostil stavkarja Jos. Črepiča, ki ga je
tožil stavkavoz Nik Smiljančič, da mu je
sil z orožjem. Ni mogel nič dokazati.

Iz delavskega sveta. — Washingtonska
da se je začela zanimati za stavko rudarjev
Minnesoti in je poslala tja svojega pred-
valca. Iz Rosiclarja, Ill., so začeli izgan-
unjske rudarje. Strajk mestnih namest-
cev v Pittsburghu, Pa., se nadaljuje.

Svetovna vojna. — Zavezniki so ponov-
zbrali svoje moči in se vrgli nad Nemca. V
cozi so reokupirali eno miljo utrdb pred V-
dnom. Roger Casement, uporni Irec, je
obehen v Londonu.



Tom Berry, governor Severne Dakote, pozdravlja Rexforda Tugwella, pomočnega poljedelskega
tajnika, ko je slednji došel v Bismarck.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Ljubljane.)

LETALSKI KATASTROFI PRI LJUBLJANI

Vsa kaže, da bo ostal vzrok letalske nesreče v Hrušici Ljubljani nepojasnjen. Oglavljeno mnogo ljudi, laiki pa tudi strokovnjaki, ki imajo različna mnenja, a je vse skupaj v glavni stvari eno: letalo je padlo. Letalo je padlo, toda vsi so obležali pod razbitim letalom. Ker se torej tudi strokovnjaki strinjajo v tem, da je krivda nesreče najbrže v tem, da višinsko krmilo ni pravilno funkcioniralo ali da je sploh odpevala, je iskati krivde v konstrukciji letala ne motorjev. Motorji so baje najboljše znamke, letalo samo pa je bilo zgrajeno doma v zemunski tovarni. Zaradi tega bi bilo prav, če stroga komisija pregleda delo in izdelke zemunske letalske tovarne!

Razen obeh berlinskih potnikov, dr. Horna in Bruglacherjeve, so ostale žrtve že pokopane. Pilota in mehanika so pokopali v Zemunu, dr. Korčeta in učiteljici Pivkovo in Kantetovo pa na ljubljanskem pokopališču. Glede obeh nemških potnikov pa še niso dobili navodil iz Berlina. Dr. Horna bodo menda pokopali tu, glede njegove spremeniške pa Berlin sploh dvomi, da je navedla pravo ime in se domneva, da gre za drugo žensko. S pogrebom teh dveh še čakajo navodil iz Berlina.

Spet grda afera v Beogradu. — Ni še raziskana afera poslanca Bodija zaradi milijonarskih tihotapstev, že je zasmrdela iz Beograda afera, ki je sicer mnogo manjša, a prav za prav mnogo gršlja. Gre za poštenjaka denarja, namenjenega za siromake in berače. V Beogradu imajo Dom za zaščito revežev in pobiranje beračenja, v tem domu dobiva hrano mnogo siromašnih ljudi. Tu sta vladala, grdo vladala dva funkcionarja, bivši pravoslavni duhovnik Dragoljub Maksimović in Vladeta Milosavljević, ki je bil nekoč milijonar, a je precej obubožal in dobil službo v tem zavodu, kjer sta se z Maksimovićem zvezala in sleparila na debelo. Sestavljala sta ponarejena potrdila in denar jemala zase, živela sta pošiljala svojim ljudem in jemala tudi zase, zaradi česar je postajala hrana v zavodu zmerom slabša in je postala celo škodljiva. In kakor pri odkritju Bodijeve afere, tako se je zgodilo tudi zdaj: oba glavna krivca sta pobegnila, eden menda v neko tuje drago letovišče. Šele pred kratkim je odbor slučajno odkril vse te sleparije in ko sta oba krivca in strahovalca izginila, so začeli tudi berači in siromaki izpovedavati, kaj vse so počeli z njimi. Beogradu so te in take afere pač v velik prid! Njegov ugled postaja posebne sorte ugled.

Se en umor na Stajerskem. — Neverjetno je za to "katoliško deželo" slovensko, koliko umorov in ropov se dogaja v nji. Skoraj vsak teden se na tem malem kosu sveta dogodi vsaj en roparski umor ali umor iz maščevanja ali objestnosti. V Mariboru sta pred kratkim dva delavca ubila in oropala upokojenega financarja Strajnška, sredi Maribora je dva, tri dni nato delavec Ferline ustrelil svojo ženo, pri Slivnici so nezvestnega, na smrt poškodovanega posestnika Smo-

deta neznan tatovi okradli, obenem pa prihaja iz Slovenakih goric sporočilo, da je bil tamkaj odkrit umor neke posestnice. V Zgornji Voličini v okolici St. Lj. nartar so sosedje po mukanju živine posestnice Otilije Kocbekove postali pozorni in so šli gledat v Kocbekovo hišo, ki stoji na samem. Domnevali so, da se je posestnica, ki živi sama v hiši, morala kaj pripetiti, ker muka živina od lakote. In res so našli Kocbekovo v sobi na tleh ob postelji mrtvo sredi posušene mla-ke krvi. Gre za roparski umor, ker je bilo vse naokrog razmetano. Na posestvu je živel Kocbekova s svojo sestro, ki pa je letos spomlad umrla. Od tedaj je živel sama v hiši. Morilec jo je ubil s sekuro, najbrže že 12. julija, ker so jo dan poprej zadnjič videli. Kdo bi bil storil zločin, ni znano nič. Domnevajo, da je moral biti kdo, ki je poznal razmere v Kocbekovi hiši in je vedel, da živi v hiši samo gospodinja. Koliko plena je morilec odnesel, tudi ne bo mogoče ugotoviti.

Proces o atentatu na vladnega predsednika v beograjski skupščini traja še vedno. Vsi oboje poslanci so bili že zaslišani in zaslišane so bile tudi priče. Ni zanimivega, nič novega, obenem odkritja o ozadju vse afe- re ni še prinesla razprava. Če je res samo to, kar se sliši na tem procesu, potem to sploh ni bil organiziran atentat organizirane skupine opozicionalcev, ampak navadno divje dejanje pijanega arnavskega Arnavtovića. Nekateri oboje poslanci so dajali pred sodniki in torej pred vsjo javnostjo take izjave, da pričajo in govore bolj o inteligenci in ne-inteligenci poslancev kakor pa o dejanju samem. Spričo vsega tega je radovednost za ta proces popustila v javnosti in le nekoli-ko se je javnost še razžvele in zabavala ob opisu, kako je neki poslanec neko pričo opljuval, kako je priča udarila in kako je udaril obojenec nazaj in je moral predsednik senata razpravo prekiniti in kaznovati poslanca z disciplinsko kaznijo. Ko bere človek poročila o tem procesu, o izjavah in obnašanju teh oboje- nih poslancev, potem vidi, kak-šne ljudi je postavil lani vladni predsednik Jevtić za kandidate pri skupščinskih volitvah! In spričo volilnega zakona — ki ga tudi sedanja vlada še ni spreme- nila! — so bili seveda vsi taki ljudje tudi izvoljeni.

Dva samomora. — Nad Rakov- nikom v južnem delu Ljubljane so našli v gozdu obešeno moško truplo. Policijska komisija z zdravnikom je ugotovila, da se je samomorilec obesil že pred nekaj dnevi. Dognali so, da gre za ža- garja Franceta Beleta, starega 47 let. Stanoval je zadnje čase v koloniji Galjeveca pri dolnji- skem kolodvoru in je šel v smrt najbrže zaradi brezposelnosti in pomanjkanja. Po rodu je bil iz Birane vasi pri Novem mestu. — Pri Devici Mariji v Polju blizu aerodroma pa so žanjice posest- nika Hočevarja iz Studenca na- letale sredi pšenicega polja na žensko truplo. Truplo je ležalo v žitu gotovo že 14 dni. Gre po vsem videzu za mlado, kakih 25 let staro mestno dekle. Poklicani zdravnik je ugotovil, da ne gre za nasilno smrt, ampak za samo- mor. Poleg dekleta je ležala ma- la steklenička, iz katere je naj- brže zaužila strup. Zraven so na- šli tudi ročno torbico z različno drobnarijo, niso pa mogli ugo- toviti, kdo je dekle. Oblasti poi- s-
vedujejo dalje. Samomorilstvo je doseglo letos že rekord. Toliko samomorilcev že dolgo ni bilo v Ljubljani in okolici. Samo v Ljubljani je bilo letos doslej 26 samomorilcev in 21 samomorilskih poizkusov.

Mariborski roparski umor po- jasnjen. — Morilec zbežal. Roparski umor upokojenega financarja Ivana Strajnška v Mariboru je pojasnjen v toliko, da je policiji znano, kdo sta morilec. Oglavljeno se je namreč neki delavec in izpovedal, da sta ga dva neznanca, in sicer Karl Stern in Ivan Kolar, doma iz maribor- skega predmestja, nagovarjala, da bi skupno oropali Strajnška. Ker sta Kolar in Stern tisti dan po umoru Strajnška izginila od doma brez sledu, je pač gotovo, da sta Strajnška umorila ta dva in odnesla denar in dragotnine. Policija ju zasleduje, a ju še ni mogla prijeti, daal so ju videli tu in tam. V noči na 14. julija pa sta se morila oglašila na domu staršev Ivana Kolarja na Po- brežju. Mati je vprašala sina, zakaj je to storil, pa je odgovoril Stern, da nato, ker ga je Strajnšek napadel s sabljo. Nato sta spet izginila v noč. Kolarjevi starši so pod pritiskom pekoče vesti sami šli na policijo in izpo- vedali vse o tem srečanju. Oče in mati sta rekla, da se bo sin, kolikor ga poznata, gotovo prej obesil, preden ga bo policija pri- jela.

Huda nesreča v planinah. V Hrušici pri Jesenicah je bi- val pri starših na dopustu voja- ški godbenik, 18 letni Stanko Jamšek. Dne 16. julija je na- pravil izlet na Ročco ter je tam- kaj na precej nevarnem mestu trgal planinke. Nenadoma pa je strmoglavil raz skalno v globino na avstrijsko stran ter se pri padcu tako poškodoval, da je ob- ležal brez moči. Kasneje so ga našli obmojnji stražniki z razbi- to lobanjo in ga prenesli na Je- senice, kjer so mu zdravniki nu- dilni prvo pomoč, nato pa so ga prepeljali v ljubljansko bolnišni- co.

Njegovo stanje je zelo nevar- no in morda bo poškodbam pod- legel.

SE O NESREČI POTNISKEGA LETALA V LJUBLJANI

Kje je vzrok in krivda te velike nesreče, ki je zahtevala sedem življenj? — Motorji nagajali že prej, letalo je bilo zgrajeno doma. — Po treh kilometrih potnik se letalo ni moglo dvigniti višje na 100 me- trov

Ljubljana, 16. julija 1936. Velika letalska katastrofa, ki se je dogodila včeraj zjutraj, še zdaj razburja vso javnost, zla- sti ker vse kaže, da bo ostala ne- sreča tako malo pojasnjena ka- kor podobna katastrofa pred tremi leti. Tedaj — septembra 1933 — je potniško letalo treščilo na tla skoraj na istem mestu in ob istem času kakor včeraj. Letalo se je dvignilo s šestimi potniki, mehanikom in pilotom, a kakšen podrug kilometr od letališča se je zaletelo v zid umobolnice na Studencu in se razbilo. Vseh osem ljudi je bilo ubitih. Tedaj so govorili, da je pilot v megli najbrže izgubil orientacijo in je obrnil letalo nazaj proti letališ- ču in se zaletel v drevesa in zid. Tedaj so se v javnosti poja- vile govorice, da je bil motor de- fekten in da so ga ponoči v han- garu popravljali, kar pa so pri- zadedi odločno zanikali in trdili, da je bilo vse v redu: motor in pilot. Zdaj se je pripetila nesreča v onakih okoliščinah in skoraj na istem mestu: tik nad vasio Zgo- rnja Hrušica, kakšna dva kilome- tra ali tri od letališča. Tudi zdaj se pojavljajo govorice, da je ne- srečo zakrivil defekt v motorju, prizadeti pa tajijo. Kakor za pr- vo nesrečo, tako pravijo tudi zdaj, da najbrže ne bo mogoče dognati pravega vzroka nesreče: vsi, ki bi lahko pojasnili nesrečo, so mrtvi obležali pod razvalina- mi avijona.

Kmetje iz Hrušice pravijo, da je motor letala nenavadno moč- no in sunkovito brnel, da je le- talo letalo tako nizko, da so se bali, da se bo zaletel v hiše. Res je posnel dva vrhova dveh dre- ves v Hrušici. Takoj nad vasio se dviga najnižji obronek Golovca — tako imenovani Cerkevni boršt — in zaradi tega so ljudje

vedujejo dalje. Samomorilstvo je doseglo letos že rekord. Toliko samomorilcev že dolgo ni bilo v Ljubljani in okolici. Samo v Ljubljani je bilo letos doslej 26 samomorilcev in 21 samomorilskih poizkusov.

Mariborski roparski umor po- jasnjen. — Morilec zbežal. Roparski umor upokojenega financarja Ivana Strajnška v Mariboru je pojasnjen v toliko, da je policiji znano, kdo sta morilec. Oglavljeno se je namreč neki delavec in izpovedal, da sta ga dva neznanca, in sicer Karl Stern in Ivan Kolar, doma iz maribor- skega predmestja, nagovarjala, da bi skupno oropali Strajnška. Ker sta Kolar in Stern tisti dan po umoru Strajnška izginila od doma brez sledu, je pač gotovo, da sta Strajnška umorila ta dva in odnesla denar in dragotnine. Policija ju zasleduje, a ju še ni mogla prijeti, daal so ju videli tu in tam. V noči na 14. julija pa sta se morila oglašila na domu staršev Ivana Kolarja na Po- brežju. Mati je vprašala sina, zakaj je to storil, pa je odgovoril Stern, da nato, ker ga je Strajnšek napadel s sabljo. Nato sta spet izginila v noč. Kolarjevi starši so pod pritiskom pekoče vesti sami šli na policijo in izpo- vedali vse o tem srečanju. Oče in mati sta rekla, da se bo sin, kolikor ga poznata, gotovo prej obesil, preden ga bo policija pri- jela.

Huda nesreča v planinah. V Hrušici pri Jesenicah je bi- val pri starših na dopustu voja- ški godbenik, 18 letni Stanko Jamšek. Dne 16. julija je na- pravil izlet na Ročco ter je tam- kaj na precej nevarnem mestu trgal planinke. Nenadoma pa je strmoglavil raz skalno v globino na avstrijsko stran ter se pri padcu tako poškodoval, da je ob- ležal brez moči. Kasneje so ga našli obmojnji stražniki z razbi- to lobanjo in ga prenesli na Je- senice, kjer so mu zdravniki nu- dilni prvo pomoč, nato pa so ga prepeljali v ljubljansko bolnišni- co.

Njegovo stanje je zelo nevar- no in morda bo poškodbam pod- legel.

SE O NESREČI POTNISKEGA LETALA V LJUBLJANI

Kje je vzrok in krivda te velike nesreče, ki je zahtevala sedem življenj? — Motorji nagajali že prej, letalo je bilo zgrajeno doma. — Po treh kilometrih potnik se letalo ni moglo dvigniti višje na 100 me- trov

Ljubljana, 16. julija 1936. Velika letalska katastrofa, ki se je dogodila včeraj zjutraj, še zdaj razburja vso javnost, zla- sti ker vse kaže, da bo ostala ne- sreča tako malo pojasnjena ka- kor podobna katastrofa pred tremi leti. Tedaj — septembra 1933 — je potniško letalo treščilo na tla skoraj na istem mestu in ob istem času kakor včeraj. Letalo se je dvignilo s šestimi potniki, mehanikom in pilotom, a kakšen podrug kilometr od letališča se je zaletelo v zid umobolnice na Studencu in se razbilo. Vseh osem ljudi je bilo ubitih. Tedaj so govorili, da je pilot v megli najbrže izgubil orientacijo in je obrnil letalo nazaj proti letališ- ču in se zaletel v drevesa in zid. Tedaj so se v javnosti poja- vile govorice, da je bil motor de- fekten in da so ga ponoči v han- garu popravljali, kar pa so pri- zadedi odločno zanikali in trdili, da je bilo vse v redu: motor in pilot. Zdaj se je pripetila nesreča v onakih okoliščinah in skoraj na istem mestu: tik nad vasio Zgo- rnja Hrušica, kakšna dva kilome- tra ali tri od letališča. Tudi zdaj se pojavljajo govorice, da je ne- srečo zakrivil defekt v motorju, prizadeti pa tajijo. Kakor za pr- vo nesrečo, tako pravijo tudi zdaj, da najbrže ne bo mogoče dognati pravega vzroka nesreče: vsi, ki bi lahko pojasnili nesrečo, so mrtvi obležali pod razvalina- mi avijona.

Kmetje iz Hrušice pravijo, da je motor letala nenavadno moč- no in sunkovito brnel, da je le- talo letalo tako nizko, da so se bali, da se bo zaletel v hiše. Res je posnel dva vrhova dveh dre- ves v Hrušici. Takoj nad vasio se dviga najnižji obronek Golovca — tako imenovani Cerkevni boršt — in zaradi tega so ljudje



Skupina ruskih delavcev opazuje slike v moskovskem muzeju, ki je bil nedavno zgrajen v bližini Rdečega trga.

zaleteli, da se bo letalo zaletelo naslednji hip v gozd in hrib. In res je hip, dva nato zahreščelo v gozdu, treščilo je ob tla in po- kazal se je plamen. Ko so kmetje prihitali tja, je ležal sredi male jase, ki al jo je letalo samo le- sekalo s propelerji, razbiti avi- jon in tu in tam je gorelo, ker se je razlilo kakih 1000 l bencina. Trup je bil še dokaj ohranjen, rep je zgorel in je ostalo le ogro- dje, propelerji so potopljeni od- leteli več metrov daleč, krili sta ležali precej daleč drugo od dru- gega, sprednji del trupa pa se je kot izstreljen zaril v zemljo. Pod ruševinami so ležala trupla vseh potnikov, vsa polomljena in raz- bita, nekomo je izrgalo srce in ga vrglo 20 m v stran, najbolj razbita pa sta bila pilot in me- hanik.

Motorji že prej nji večer naga- jali

Prvi dan so se začele širiti go- vorice, da so motorji tega letala že prej nji večer, ko je moralo letalo odleteti s Sušaka v Ljub- ljano, nagajali. Nekateri so mi- silili, da so to pretirane izmišljot- ine, toda zdaj se je oglašila pri- ča, znani ljubljanski ključavni- čar in mestni svetnik Martinčič in izpovedal častnikarjem in tudi ljubljanski policiji naslednje: "Prej nji teden sem z znanecem Rožanem odpotoval na Sušak z letalom, v sredo zvečer — torej zvečer pred nesrečo — pa sva se s prijateljem vrnila v Ljub- ljano in sicer spet z letalom. Ko smo že sedeli v letalu, sem videl, da desni motor ne funkcionira in hotel sem ven, češ, da se ne bom peljal. Prijatelj pa mi je dejal, naj ne delam tega, češ, potem bodo vsi izstopili. Res sem se u- dal, a vso vožnjo sem videl, da desni motor nagaja in letalo se je pogosto nagibalo na desno. Za- radi tega verjamem govoricam, da so motorje ponoči popravljali, zjutraj pa se je letalo zaletelo v hrib nad Hrušico. Opazil sem tu- di to: ko sem se pred tednom pe- ljal iz Ljubljane, se je letalo dvi- gnilo na 1000 metrov, nazaj gre- dlo oz. leta pa se je letalo dvignilo le na kakih 500 metrov."

To pričevanje je gotovo zelo važno in kaže, kje je iskat vzro- ka nesreče. Če je bil v motorju res defekt, so ga pač popravili ponoči, a tako, da je že po treh kilometrih prišla nesreča. S tem bi se ujemale tudi mnenje očivid- cev, ki pravijo, da so nad Hrušico opazili, kakor da se letalo sku- ša dvigniti, a se ni moglo, in ver- jetneje postane tudi, da je švig- nil iz letala ogenj, še preden se

je letalo zaletelo v hrib. Hrib je visok menda komaj kakih 100 metrov, letalo pa je letelo jedva kakih 40 metrov visoko. Da po tritisoč metrih leta pilot ni dvi- gnil letala niti na višino 100 me- trov, potrjuje mnenje, da ga ni mogel, da se mu letalo ni pokori- lo. Kajti pilot Jarošenko je ven- dar letal tu še več let in dobro je moral poznati teren in vedeti, da se mora dvigniti najmanj 100 metrov, če hoče preleteti konec Golovca.

Ljudje iz vodstva letališča tr- dijo, da je zakrivila nesrečo me- gla, toda nad Ljubljano leži me- gla skoraj vsak dan in bi po- temtakem Ljubljana sploh ne smela imeti letališča. Stvar pa je tudi ta, da mora izurjen pilot znati letati ravno v megli, kajti letati v čistem zraku pač ni po- sebna umetnija in ne zahteva po- sebne izurjenosti. Če bi bila me- gla res taka, da bi se niti nekaj metrov ne videlo, potem je ven- dar znano pilotu, da je severno od letališča ravnina vse do Kam- nika in bi skušal proti severu brez nevarnosti vzpluti nad me- glo in potem po aparatih uravna- ti smer poleta proti Sušaku. In toliko razsoden je gotovo vsak povprečen pilot. Če torej trdijo prizadeti, da je megle kriva ne- sreče, potem kvarijo sami ugled pokojnega pilota.

Je bil pilot preutrujen?

Ponavljajo se tudi govorice, da je bil pilot Jarošenko že utrujen in živčno slaboten. Za sabo je imel že okrog trideset milijona ki- lometrov letanja in star je bil zdaj 44 let. Po rodu je Rus, ob ruski revoluciji je pobegnil in prišel v Jugoslavijo, kjer je bil sprejet v vojno letalsko službo, ko pa se je ustanovilo civilno le- talstvo je postal pilot letalsko- potniške družbe "Aeropot". Pri- pomnimo naj, da je ta družba skoraj popolnoma v rokah ruskih emigrantov, ki jih je tisk pri nas razkril za najboljše pilote, ki da so bili piloti že v Rusiji. Res- nico pa je težko dognati. Glavni piloti naših potniških letal so bi- li: Nikitin, Jarošenko in Strižev-

ski, vsi trije ruski emigrantje. Nikit se je ubil pred tremi leti v Ljubljani z letalom, Jarošenko zdaj, Striževski pa še leta.

O Jarošenko se oglašajo priče, da je bil že zelo utrujen in na- vajajo več primerov. Neki ljub- ljanski list pa je tudi zapisal, da se je pilot Jarošenko noč pred katastrofo zabaval v nekem ljub- ljanskem lokalu, vendar pa to še ni dokazano. Vodja lokala, kjer naj bi bil Jarošenko v veselju dru- žbil, noče dati o tem nikakih iz- jav.

Železničarji dobili pravico intervencije

Washington. — Zvezna ko- misija za meddržavno trgovino je priznala, da imajo pri finan- čni reorganizaciji železnice in- terese tudi delavci. Iz tega razloga je železničarskim uni- jam prisnala pravico, da lahko intervenirajo pri finančni re- organizaciji Chicago, Rock Island in Pacific železnic v svr- ho protekiranja interesov de- lavcev.

Governer Horner se obotavlja

Chicago. — Governer Horner se še ni odločil, ali bo dovolil ekstradikcijo Sama Benneta, za- morskega farmaškega najemnika, ki je pobegnil iz Arkansasa v Chicago, ko so mu tam naprtili z linčanjem. Bennett je obdolžen napada na nekega plantažnika, ki ga je silil v stavkolomstvo, ko so farmaki najemniki in poljedelaki delavci zastavkali za svžanje plače in priznanje unije. Gover- ner se boji izgube glasov zamor- skih volilcev v Illinoisu, če bi od- redil ekstradikcijo in to je glav- ni vzrok obotavljanja.

Na dobrodelni prireditvi

— Gospodična, vi torej pro- dajate poljube v dobrodelne na- mene? — Da, po pet dolarjev. — Ali ne bo pozneje razpro- daje po nižjih cenah?



Predsednik Roosevelt kot krmar jachte, s katero kroži ob obrežju države Maine.

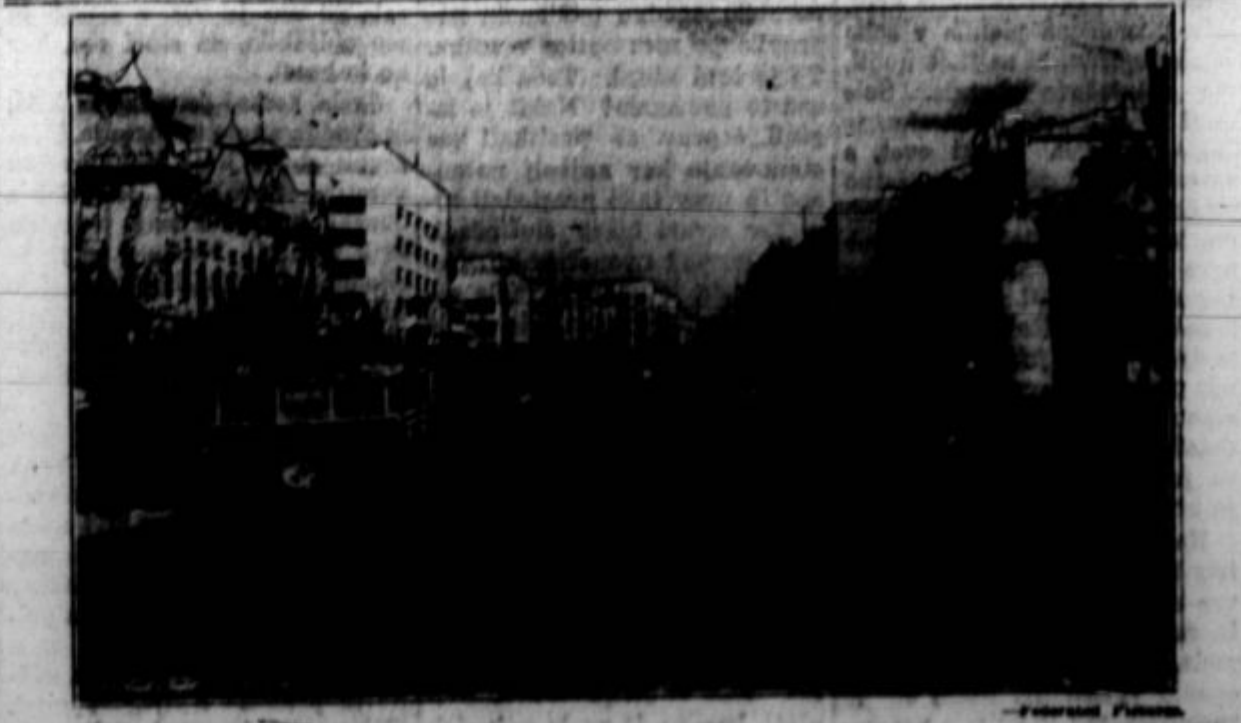
V blagi spomin pete obletnice smrti

našega dragega očeta in soproga

FRANK JARCA

kateri je preminul 31. julija 1931.

Ostanek nam v trajnem spominu do konca življenja našega. — Žalu- joči ostali: Mrs. Jennie Jarc, soproga; Emil F. Jarc, sin. West Allis, Wis.



Slika kaže glavno ulico v Khabarovsku, ki je postal industrijsko središče v vzhodnem delu Sovjet- ske unije.

KNUT HAMSUN:

GLAD

Poslovenil FRAN ALBRECHT

"Ne, rekel sem, da sem nekoč nekaj napak zapisal, letnico, malenkost, če že hočete vedeti na vsak način, pisni pogrtešek — to je bil ves moj zločin. Ne, hvala bogu, človek vendar še ve, kaj je pravica, kaj pravica! Kam pa bi tudi prišel, če bi omakeževal svojo čast? Samo na zavest svoje časti se lahko še opiram. Ampak naidejam se tudi, da je močna dovolj; doslej vaju me je obvarovala še zmerom."

Vrgel sem glavo v tilnik, se okrenil od "frajlice" in pogledal doli po ulici. Pogled mi je pal na rdečo krilo, ki nama je prihajalo naproti, ženska postava razgovora s "frajlico", če me ne bi užalili njegov grobi sum in če bi ravno v tem trenutku ne vrgel glave v tilnik in se užaljeno okrenil, bi to rdečo krilo šlo najbrže neopazeno mimo mene. In kaj me je tudi brigalo, če natanko premislim? Kaj se je to tikalo mene, pa najsi bi bilo makar krilo dvorne gospodične Naglove?

"Frailica" je stal in besedičil in skušal poopraviti svojo zmotu; jaz pa ga niti poslušal nisem, marveč sem neprestano strmel v to rdečo krilo, ki se je čimdalje bolj bližalo. Nenadoma se mi je zganilo v prsih, tih, polže z bodilja; v mislih sem zasepetal, zasepetal, ne da bi ganil s ustnicami:

"Vlajali!"

Zdajci se je tudi "frailica" okrenil in odkril onadva, žensko in moškega, ju pozdravil in gledal za njima. Jaz nisem pozdravil — ali pa sem nemara pozdravil, nezavedno. Rdeče krilo je šlo čez Karla Ivana cesto in izginilo. "Kdo je bil ta, ki je šel z njo?" je vprašal "frailica".

"Vitez, ga niste videli? Vitez" mu pravijo. Poznate žensko?"

"Da, po videzu. Vi ne?"

"Ne," sem odgovoril.

"Zdelo se mi je, da ste tako globoko pozdravili."

"Jaz?"

"Ha, ha! Nemara ne?" je rekel "frailica". "Čudno! In ona je ves čas gledala samo vas."

"Odkod jo poznate?" sem vprašal.

Ni je prav za prav poznal. To se je zgodilo nekega večera jeseni. Bilo je pozno; bilo jih je troje veselih fantov, ki so pravkar prišli z obale in srečali na cesti dekle, ki je šlo samo; tedaj so jo nagovorili. Sprva je odgovorila odklonilno, ali eden izmed veselih fantov, človek, ki se ne boji ne vode ne ognja, jo je kar naravnost zaprosil, naj mu dovoli, da bo deležen užitka civilizacije in naj jo sme spremiti domov. Da ji pri Bogu ne skrivi niti lasu na glavi, kakor stoji to zapisano, marveč jo bo pospremil samo do hišnih vrat, da se prepriča, da je gotovo prišla domov; drugače da ne bo imel miru vso noč. Neprestano je bil govoril, je iz muhe napravil slona, se predstavil za Waldemara Atterdaga in se izdal za fotografa. Navsezadnje se je morala pričeti smejati temu veselemu dečku, ki se ni dal oplašiti po njenem hladnem vedenju in končalo se je tako, da je šel z njo.

"No, in kaj je bilo iz tega?" sem vprašal in pridržal dih.

"Kaj je bilo iz tega? Oh... to ne! Ona je nedotakljiva."

Oba vsa trenutke molčala.

"Ne, vrag ga jaši, to je bil torej tisti vitez! Tak je ta!" je rekel nato zamišljeno. "Če pa se družu s tem človekom, bi vendar ne hotel jamčiti zanj?"

Jaz sem se zmirom molčal. Seveda jo bo "vitez" zmagal. Radi mene! Kaj mene briga

J. H. Carvey:

Nakit

Zena ravnateljke Lyonela je odprla jekleno skrinjico, v kateri je shranjevala nakit in z glasnim krikom omahnila na stol. "Moj nakit! Nakit so mi ukradli!" je kriknila, nato jo je objela dobrodejna omedlelica.

Sobarica, ki je zaslišala krik, je vsa zmedena planila v sobo in ob pogledu, ki se ji je nudi, vsa preplašena obstala. Sele ko si je opomogla od strahu, je naglo prinesla vinski cvet, s katerim je drgnila nezavestno po čelu in sencih. "Ta je tudi res kmalu odprla oči. Njene prve besede so ubogo sobarico kar zmirale. "Vi ste mi ukradli nakit!" je kriknila. Vse zagotavljanje, ves jok ni sobarici nič pomagalo, čeprav je neprestano trdila, da se nakita niti doteknila ni. Gospa Lyonelova je vztrajala pri tem, da ga je prav ona ukradla.

Ko se je kmalu nato ravnatelj Lyonel vrnil, je našel ženo vso objokano v postelji. Strah in razburjenje sta jo tako prevzela, da je morala leči. Na osuplo vprašanje, zakaj se je razburila, mu je opisala ves dogodek.

Gospod Lyonel je bil ves iz sebe. Saj to je bilo naravnost neznašljivo! Ko se je prepričal o tem, da je bila tatvina izvršena brez nasilja, da je moral tat na vsak način imeti po narajen ključ, s katerim je po tatvini zaklenil spet ključavnice, je tudi on odločil, da se mora tat nahajati med osebami, zaposlenimi v hiši. Najbrž je njegova žena pustila kdaj ključke, in tat ali tatvica sta uporabila ugodno priliko in napravila po njih odide v vosku. To je ženi očital. Toda kaj je vse to pomagalo? Nakit je izginil, čeprav so preiskali vse stanovanje kar najbolj natančno in prav tako pregledali tudi vse stvari hišne služinčadi. Tudi gospod Lyonel je bil prepričan, da je nakit ukradla sobarica, zakaj razen nje je le redko kdo izmed uslužbencev stopil v spalnico, kjer je bil nakit skrit. Odpustili so jo brez odgovora in bili je morala še vesela, da ji je gospa Lyonelova objubila, da ne bo zadeve prijavila policiji. Prosila je tudi svojega moža, naj tega ne stori. Na vsak način je hotela preprečiti, da bi po časopisju javnost izvedela o tem dogodku. Mož se je sprva močno upiral, končno je pa le odjenjal. Na skrivnem je pa sklenil, da

bo poveril vso stvar zasebnemu detektivu, ki naj jo razčisti. Gospa Lyonelova je ležala z ledenimi obkladki na čelu v postelji in brez prestanka vzdihovala. Mož jo je skušal potolažiti. Naj si le vsega ne jemlje preveč k srcu, kupil ji bo prav tako lep, da še lepši nakit. Samo objubiti mu mora, da ne bo nikoli več pozabila ključev, da bi ležali naokrog. Ključavnico bodo pa spremeniili. Zahvaljevala se mu je vsa v solzah in mu objubila, da stori vse, kar bo le hotel.

Toda komaj je odšel iz hiše, je skočila naglo iz postelje. Dražestni obraz ji je kar žarel od veselja. Sprala si je solze z obraza in je komaj potlačila krik veselja. Namerna se je siljajno posrečila, bolje kot si je bila mislila.

Proti peti popoldne je elegantno oblečena odšla z doma.

V razkošnem baru je Jack sedel že skrajno nestrpen. Vsak čas je pogledoval na uro in vsaki krat se mu je obraz bolj stemnil. Upajmo, da se ni nič napakega pripetilo, si je mislil.

Končno je naglo vstopila pričakovana, vsa zardela v lica. "Saj boš oprostil," je rekla nežno in prisleda k njegovu mizi. "Nisem mogla prej priti. Saj vendar veš... moj mož."

"Prizanesi mi vendar a tvojim možem," je dejal precej grobo, nato se je po popravi in dostavil z nežnejšim glasom: "Saj vendar veš, ne slišim rad tega..." In čez nekaj časa: "No, draga?"

"Posrečilo se je!" je siljajno ča od sreče zaklicala in potegnila iz torbice mal sveženj. "Tu imaš nakit. Ampak prosim te, bodi skrajno previden. Mož mi je sicer objubil, da ne bo vložil prijave, da ne bi javnost o zadevi nič zvedela... Ampak vseeno je močeno, da se stvar vendar razve..."

"Je že poskrbljeno za vse," je dejal Jack amehljaje se in vtaknil zavojček v žep. Tesno jo je objel in jo vroče poljubil na ustnice. "Ti si sladka, najdražja!" ji je prišepnil, ona pa je pohlepno srkala poljub in mu v neskončni sroči zrla v obraz.

Ko sta se proti večeru ločila, sta si objubila, da se drugi dan prav tam sestane.

Toda ko je prihodnji dan prišla v bar, Jacka še ni bilo. Zvečerilo se je že, a o njem nobenega sledu. Tudi vse naslednje dni ga ni bilo videti. Ker ni vedela za njegov naslov, je bila do smrti nesečna. Spoznala je, da je nasleda lopovu, ki mu ni šlo zanj, temveč samo za njen nakit. In pretakala je bridke solze.

Ko je minilo nekaj mesecev, se je spet potolažila. Slast, s katero je uživala življenje v polnih požirkih, je zmagala spet nad žalostjo za Jackom in nakitom. Razen tega je spoznala, da žalovanje nima nobenega smisla.

Ko je bila nekega dne spet v nekem zabavišču, je opazila med plesom, da jo eleganten gospod zasleduje s pogledi. Tudi ona si ga je natančneje ogledala. Ugajal ji je prav izredno. Zlasti njegove črne oči so jo očarale. Ko jo je poprosil za naslednji ples, je bila presrečna. Nato se ji je predstavil: Ing. Henry Brown. Izvrstno sta se zabavala in ko sta zvečer zapustila bar, sta se dogovorila za sestanek prihodnji dan. Nato sta se sestajala vsak dan in med njima se je razvilo prirčno prijateljstvo.

Ko sta se nekega dne kot po navadi sešla, je opazila, da je zelo potr. Vprašanje, zakaj je slabe volje, je prešel z ničevnimi izgovori. Sele, ko je močno silila vanj, naj vendar pove vzrok nejevolje, ji je razodel resnico. Prav zdaj se mu ponuja priložnost, da izkoristi denar svojo iznajdbo. S tem bi si mogel pridobiti ogromno premoženje, o čemer ni bil prepričan samo on, temveč tudi priznani strokovnjaki. Toda potrebnega denarja — razmeroma akromne vsote — si ni mogel preskrbeti. Denarni ljudje so na žalost vse preveč nezaupljivi. In spet je povsili glavo.

Zamislila se je. Spomnila se je na svoj nenavadno dragoceni nakit, pa tudi na zgodbo z Jackom... Premisljala je. Mar Henry zasleduje isti cilj, kot Jack? Pozorneje ga je opazovala in mu pogledala v oči. Ne, je končno spoznala, to ni bil drugi Jack. Prepričana je bila, da je govoril čisto resnico.

"Koliko denarja pa potrebuje?" je vprašala po daljšem molku.

Povedal ji je vsoto, ki ni bila previsoka.

Premisljala je nekaj časa, nato je dejala: "Le pomirite se, Henry, pomorem vam... Morbo že jutri..."

Sprva se je odločno branil, češ, da ni nikakor nameraval prositi jo za pomoč... Toda končno se je le vdal prigovarjanju. Objubil ji je pa, da ji bo denar kar najprej hvalečno vrnil.

Naslednji dan mu je izročila zavojček, v katerem je bil njen nakit.

Ljubezen

Myra Gruhenbergova

Tri leta sta bila že poročena, in vzela sta se takrat iz ljubezni. Prava, velika in strastna ljubez je to bila in drug drugemu sta darovala vse nežnosti, ki sta si jih le utegnili izmisлити njuni srca. Tako bi bilo bržčas ostalo še dolgo, če ne bi bil nekega dne moral Semjon na pot, odkoder se je vrnil šele čez več tednov. In prav med tem časom je potrkala pri Ani izkušnja na vrata, in še preden se je dobro zavedela, kaj je storila, se ni dalo nič več popraviti. In tudi prikriti ni ostalo; neka soseda je marsikaj opazila. Okoli vseh voglov se je začelo šušljanje in opravljjanje; skrivnost je preskakovala z okna na okno, tekala je po stopnicah gor in dol, po hodniku sem in tja, dokler ni postala tako vpijoča, da je tudi Semjon ne bi mogel preslišati.

Ano je grizla vest, ko je spoznala, da kratki opoj ni bil vreden velike sramote, ki jo čaka; zasovražila je tujca, ki je križal njeno pot. Kljub temu se je pa zavedala, da se stvar tiče samo nje in Semjona, ne pa sosedov. Opogumila se je napoved in se odločila, da bo Semjonu takoj po vrnitvi vse priznala.

Ubože se je tako zdrznil, da mu je zastala beseda. Samo strmel je v ženo in zaman skušal prisiditi krivdo ljubljenu obličju svoje žene. Dolgo je trajalo, preden se je zavedel, da žena molči, ker čaka njegove obsebe. Toliko ponižnosti in toliko kesanja je bilo v njej, da so se mu zdale trde besede odveč. Resda, v njem je vse vpijlo, da bi s treskom zaloputnil vrata za seboj in odšel, toda njene oči so premilo prošle uamljenja in prevročico gore na bledem spokornem obrazu. Zato je prav po tistem dejal: "Škoda, ljubica." In niti besedice več.

Sedel je za mizo, zakaj bil je lažen; primaknil je ženi stol, ko je pa stala ob njem izgubljena in ne vedoč, ali sme še sedeti na svoje staro mesto. Njegov gib je bil tako vsakdanji, da je sedla kakor v nekdanjih dneh. Nekaj časa je molče srebral juho, toda potlej ga je molk vse preveč moril; začel je pripovedovati o svojem potovanju. Ničesar ni zamolčal, samo nekaj novih izrazov, ki si jih je bil spetoma izmislil, ni mogel spraviti iz grla: malih srčkanh neumnosti, ki si jih nežno, ljubeče srce kar tako mimogrede izmislil.

Ker je bil truden od vožnje, je kmalu legel. Ležal je že, ko je pogrešil ženo; vstal je in jo našel nepremično stoječo ob vratih, neodločno, ali naj leže na divan v dnevni sobi ali pa na svoje staro mesto. Tedaj jo je Semjon molče prijel za roko in jo odpeljal v spalnico.

Takrat mu je bilo tako pri duši, kakor da bi samega sebe opazoval; in čutil se je.

"Joj, kako me ljubi!" je obupano mislila Ana.

"Zdi se, da sem jo nehal ljubiti," je topo mislil Semjon. In tako sta spet nadaljevala svoje prejšnje življenje; na oko je bilo prav takšno ko prej. Skupaj sta prebela ure, ki jih je imel on proste, in mnogo sta se pogovarjala. Toda povedati si nista imela ničesar več.

Morda bi bilo še dolgo ostalo tako, zakaj nobenega notranjega vzroka ni bilo, da bi se mirno sožitje spremenilo ali pa nehalo; v njunih srcih ni bilo več strasti in prav nobenega nemira. Vse je bilo umirjeno in prazno. Zdajci se je pa nekaj zgodilo.

Neka druga ženska se je srečala s Semjonom; še zdaleč ni bila tako lepa ko Ana in tudi ne tako mlada, in tudi sicer se ni mogla v nobenem oziru kosati z Ano. Nekaj čudnega je

popoldne dala svojem ljubimcu.

pa vendar moralo tčati v njej, zakaj Semjon, ki se sicer ni menil za druge ženske, se je skorajda prestrašil, ko jo je prvič ugledal, tako zelo ga je bila že v prvem trenutku priklenila nase. Skušal se je boriti zoper zmedenost, ki ga je popadla, zakaj že od mladih nog je bil vajen strogih nazorov. Toda kmalu je spoznal, da je ves njegov boj zaman, in ker je moral ravno ob tistem času spet na pot, je prišlo kar nekam samo po sebi, da je šla tuja ženska z njim. Preživela sta nekaj tednov s strastjo prežete skupnosti, in ko je napočil dan, ko se je moral Semjon vrniti domov, je začel v dvom, ali naj se odreče Ani, ali naj si pa iztrga novo strast iz srca. Odločiti se ni mogel ne za prvo ne za drugo, zato je prepuстил odločitev usodi: odpeljal se je domov in delil od tistih dob svoje življenje z obema.

Med njim in Ano se ni nič izpremenilo, zakaj žena dolgo ni opazila, kaj se godi okrog nje. Zakonca sta si bila postala drug drugemu tuja; on ni čutil zanj, ona se ni zmenila zanj, zato sta vedela, drug o drugem samo to, kar sta si povedala. Toda s časom se je skrivnostni lotila opravičnost, in moral je priti dan, ko jo bo Ana slišala. In ko je izvedela, se je tako zelo prestrašila, kakor se more le ženska.

Strašno novico je izvedela zgodaj popoldne in še tri dolge ure so manjkalo do trenutka, ko se po navadi vrne Semjon domov. Ana je bila tako obupno zmedena, da ni mogla misliti ničesar. Nepremično je stala ob oknu in zrla v praznino. Tako jo je našel Semjon. Nepotrebno je bilo vsako poizvedovanje, nepotrebno tajenje, nepotrebno se bile besede.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Pe sklopu 10. redne konvencije se lahko naroči na List Prosveta 1. šteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. Prosveta stane za vse enake, za člana ali članice \$6.00 na eno leto in nino. Ker pa člani še plačujejo pri ansementu \$1.20 za tednik, se jim t šteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za S. N. P. J. List Prosveta je vala lastnina in gotovo je v vsaki družini ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrav. družino in Kanado \$6.00	Za Člane in Chicago je...
1 tednik in..... 4.00	1 tednik in.....
2 tednika in..... 3.00	2 tednika in.....
3 tednika in..... 2.40	3 tednika in.....
4 tednika in..... 1.90	4 tednika in.....
5 tednikov in..... ni	5 tednikov in.....
Za Evropo je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Order v plačilo in si naročite Prosveto, list, ki je vala lastnina.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član ali če se preseli proč od družine in bo sahteval sam svoj list tednik, moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na Prosveto, to takoj naminiti upravitelstvu lista, in obenem doplačati d vsoto lista Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravitelstvo datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo polijam naročnino za List Prosveto vsote \$.....

1) Ime.....Čl. družina \$.....

Namov.....

Ustavite tednik in ga priložite k moji naročnini od sledečih članov družine:

2)Čl. družina \$.....

3)Čl. družina \$.....

4)Čl. družina \$.....

5)Čl. družina \$.....

Mesto.....Družina

Nov naročnik.....Star naročnik

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vaitnice, čas knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrva slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in dr

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANST S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene smernice, ustnežke dolo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Štara se dolo na šolje tudi vse smernice pošiljate